

MAA- JA METSÄTALOUSHMINISTERIÖN ASETUS ELINTARVIKEVALVONNASTA (315/2021)

TIIVISTELMÄ

Elintarvikevalvonnasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (315/2021) säädetään itujen alkutuotantopaikkojen ja hyväksymistä edellyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymispäätöksistä, lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta sekä EU-lainsäädännön mahdollistamista lihantarkastusta koskevista poikkeuksista.

Asetuksen taustalla on elintarvikelain kokonaisuudistus, jonka rinnalla uudistettiin myös kansallinen elintarvikehygienialainsäädäntö.

Asetus kumoaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen lihantarkastuksesta (2/2020). Lisäksi asetukseen on sisällytetty ne elintarvikevalvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (72/2020) säännökset, jotka koskivat itujen alkutuotantopaikan ja elintarvikehuoneiston hyväksymistä.

Asetus tuli voimaan yhtä aikaa uuden elintarvikelain (297/2021) kanssa 21.4.2021.

LAINSÄÄDÄNTÖ

Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan unionin elintarvikehygienialainsäädäntö on annettu asetuksina, jotka ovat sellaisenaan voimassa kaikissa jäsenvaltioissa. Asetusten vaatimuksia ei saa toistaa kansallisessa lainsäädännössä.

Elintarvikevalvonnasta säädetään virallisesta valvonnasta ja muista virallisista toimista, jotka suoritetaan elintarvike- ja rehulainsäädännön ja eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvien terveyttä ja kasvinsuojeluaineita koskevien sääntöjen soveltamisen varmistamiseksi, sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 999/2001, (EY) N:o 396/2005, (EY) N:o 1069/2009, (EY) N:o 1107/2009, (EU) N:o 1151/2012, (EU) N:o 652/2014, (EU) 2016/429 ja (EU) 2016/2031, neuvoston asetusten (EY) N:o 1/2005 ja (EY) N:o 1099/2009 ja neuvoston direktiivien 98/58/EY, 1999/74/EY, 2007/43/EY, 2008/119/EY ja 2008/120/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 854/2004 ja (EY) N:o 882/2004, neuvoston direktiivien 89/608/ETY, 89/662/ETY, 90/425/ETY, 91/496/ETY, 96/23/EY, 96/93/EY ja 97/78/EY ja neuvoston päätöksen 92/438/ETY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2017/625 (virallista valvontaa koskeva asetus), jäljempänä *Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625*.

Eläinperäisten elintarvikkeiden virallisesta valvonnasta sekä viranomaisten pätevyysvaatimuksista säädetään lihantuotantoa koskevan virallisen valvonnan suorittamista sekä elävien simpukoiden tuotanto- ja uudelleensijoitusalueita koskevista erityissäännöistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 nojalla annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/624, jäljempänä *komission delegoitu asetus (EU) 2019/624*.

Eläinperäisten elintarvikkeiden virallisen valvonnan yksityiskohtaisista vaatimuksista, mukaan lukien lihantarkastus, säädetään ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan suorittamista koskevista yhdenmukaisista käytännön järjestelyistä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 mukaisesti ja komission asetuksen (EY) N:o 2074/2005 muuttamisesta virallisen valvonnan osalta annetussa komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627, jäljempänä *komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2019/627*.

Teurastamon ulkopuolella tehtäviin *ante mortem* -tarkastuksiin liittyvistä todistusmalleista säädetään komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2020/2235 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EU) 2016/429 ja (EU) 2017/625 soveltamissäännöistä siltä osin kuin on kyse eläinterveystodistusten malleista, virallisten todistusten malleista ja yhdistettyjen eläinterveys- ja virallisten todistusten malleista tiettyjen eläinten ja tavaroiden luokkien lähetysten unioniin tuloa ja unionin sisällä tapahtuvia siirtoja varten, tällaisia todistuksia koskevasta virallisesta sertifiointista sekä asetuksen (EY) N:o 599/2004, täytäntöönpanoasetusten (EU) N:o 636/2014 ja (EU) 2019/628, direktiivin 98/68/EY ja päätösten 2000/572/EY, 2003/779/EY ja 2007/240/EY kumoamisesta.

Komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/625 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 täydentämisestä siltä osin kuin on kyse tiettyjen ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden lähetysten unioniin tuloa koskevasta vaatimuksista, jäljempänä *komission delegoitu asetetus (EU) 2019/625*, säädetään matelijoiden määritelmästä.

Elintarviketoiminnan rekisteröinnistä ja hyväksymisestä säädetään elintarvikehygieniasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 852/2004 ja eläinperäisiä elintarvikkeita koskevasta erityisistä hygieniasäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 853/2004.

Ituja tuottavien alkutuotantopaikkojen hyväksymisestä säädetään komission asetuksessa (EU) N:o 210/2013 iduntuotantolaitosten hyväksymisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 852/2004 mukaisesti.

Kansallinen lainsäädäntö

Elintarvikelailla (297/2021) säädetään elintarvikevalvonnasta ja sitä sovelletaan elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa. Uusi elintarvikelaki kumoaa elintarvikelain (23/2006) 21.4.2021.

Elintarvikevalvonnasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (315/2021) säädetään itujen alkutuotantopaikkojen ja hyväksymistä edellyttävien elintarvikehuoneistojen hyväksymisestä sekä lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta. Asetuksella täydennetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 säännöksiä ja sillä otetaan käyttöön edellä mainittujen asetusten mahdollistamat lihantarkastusta koskevat poikkeukset. Poikkeukset on notifioitu komission TRIS-järjestelmän mukaisesti komissiolle ja toisille jäsenvaltioille. Asetus kumoaa lihantarkastuksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (2/2020). Valtioneuvoston elintarvikevalvonnasta annettu asetetus (72/2020), jossa säädetään itujen alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen hyväksymisestä, kumotaan valtioneuvoston asetuksella eläinperäisten elintarvikkeiden elintarvikevalvontaa tekevien henkilöiden pätevyysvaatimuksista (312/2021).

TAUSTA, TAVOITTEET JA VAIKUTUKSET

Asetuksen taustalla on elintarvikelain ja kansallisten elintarvikehygieniasetusten kokonaisuudistus.

Asetuksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja selkeyttää elintarvikevalvontaa koskevaa kansallista lainsäädäntöä kokoamalla yhteen asetukseen valvontaa koskevat säännökset. Valvontaa tekevien henkilöiden kelpoisuusvaatimuksia säädetään erikseen valtioneuvoston asetuksella eläinperäisten elintarvikkeiden viranomaisvalvontaa tekevien henkilöiden pätevyys- ja kielitaitovaatimuksista (312/2021).

Asetukseen ei ole sisällytetty määritelmiä, sillä elintarvikelain 5 §:ään on koottu lain nojalla annetuissa asetuksissa käytettävien termien määritelmät. Asetuksessa ei enää säädetä trikiinitarkastuksia tekevien henkilöiden pätevyysvaatimuksista, koska niistä säädetään valtioneuvoston asetuksessa elintarvikelain, rehulain ja terveydensuojelulain nojalla tutkimuksia tekevistä laboratorioista 152/2015.

Lukuun ottamatta tiettyjen lihantarkastusta koskevien kirjausten säilytysaikoja koskevaa uutta vaatimusta, asetuksen sisältö vastaa pääosin kumottua lainsäädäntöä. Siten asetuksella ei ole merkittäviä taloudellisia tai hallinnollisia vaikutuksia.

VALMISTELU

Asetus on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Ruokaviraston ja Lapin aluehallintoviraston kanssa. Asetusehdotusta esiteltiin maa- ja metsätalousministeriön elintarvikelainsäädännön ja -valvonnan (ELV) työryhmän alla toimivalle ELV elintarvikehygienian -asiantuntijaryhmälle 6.11.2020. Asetusehdotus oli kansallisella lausuntokierroksella 13.11.2020–10.01.2020. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: Aluehallintovirastot, Elintarviketeollisuusliitto ry, Eläinlääkärihygieenikkojen yhdistys ry, Eläinten Terveys ETT ry, Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta, elintarvikehygienian ja ympäristöterveyden osasto, Koiramme-lehti, Kuluttajat Konsumenterna ry, Lihakeskusliitto ry, Luomuliitto ry, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK, Maa- ja metsätalousministeriö, LVO, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry, Paliskuntain yhdistys, Päivittäistavara-kauppayhdistys ry, Ruokavirasto, Saamelaiskäräjät, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL, Suomen Elintarviketyöläisten liitto SEL ry, Suomen Eläinlääkäriliitto SELL ry, Suomen Kalakauppiaaliitto, Suomen Kani- ja jrsijäliitto ry, Suomen Kunnan eläinlääkäriliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Suomen Siipikarjaliitto ry, Suomen Sisävesiammattikalastajat ry, Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry, Suomen Teurastamoyrittäjät ry, Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Tuotantohyönteiset ry ja Ympäristöterveyden Asiantuntijat ry.

Asetuksesta lausuivat Elintarviketeollisuusliitto ry, Itä-Suomen aluehallintovirasto, Ruokavirasto ja Suomen Tarkastuseläinlääkäriyhdistys ry. Lausunnon antajien kommentit on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon.

VOIMAANTULO

Asetus tuli voimaan 21.4.2021, samanaikaisesti uuden elintarvikelain kanssa.

YKSITYISKOHTAINEN SISÄLTÖ

1 luku Soveltamisala

1 § Soveltamisala

Asetuksessa säädetään hyväksytyyn elintarvikehuoneiston ja itujen alkutuotantopaikan hyväksymispäätöksestä, mukaan lukien ehdollisesta hyväksymisestä tehtävästä päätöksestä. Lisäksi asetuksessa säädetään lihantarkastuksesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä. Lihantarkastus on määritelty elintarvikelain 5 §:ssä *ante mortem* ja *post mortem* -tarkastukseksi, joilla tarkoitetaan eläinten tarkastusta elävänä (*ante mortem*) sekä teurastuksen jälkeistä ruhojen ja muiden eläimen osien tarkastusta (*post mortem*). Asetus kattaa kaikki sellaiset eläinlajit, joiden osalta EU-lainsäädännössä on säädetty lihantarkastuksesta. Näitä ovat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004

liitteessä I määritellyt kotieläiminä pidetyt sorkka- ja kavioeläimet, siipikarja, tarhattu riista (mukaan lukien poro) ja luonnonvarainen riista sekä komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/625 2 artiklassa määritellyt matelijat.

Asetuksen 3 luvussa täydennetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 vaatimuksia lihantarkastuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden osalta. Lisäksi asetuksessa säädetään edellä mainittujen komission asetusten mahdollistamista lihantarkastukseen liittyvistä kansallisista poikkeuksista. Komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/624 säädetään poikkeuksista koskien poroteurastamon henkilökunnan avustamista lihantarkastuksessa, tarhatun riistan *ante mortem* -tarkastusta, porojen *ante mortem* -tarkastusta (erityispoikkeus) sekä virkaeläinlääkäriin läsnäoloa teurastuksen aikana, kun paikalla on virallinen avustaja. Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 puolestaan säädetään poikkeuksista koskien sellaisten pienteurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten vuosittaisia enimmäisteurastusmääriä, joissa sovelletaan viivästettyä *post mortem* -tarkastusta.

2 luku Hyväksymispäätökset

2 § Itujen alkutuotantopaikan hyväksymistä koskeva päätös

Itujen alkutuotantopaikan hyväksymisestä säädetään elintarvikelain 9 §:ssä. Asetuksen 1 momentissa säädetään itujen alkutuotantopaikan hyväksymispäätöksen sisällöstä siltä osin, kun se ylittää hallintolain (434/2003) 44 §:n hyväksymispäätösten sisältöä koskevat vaatimukset. Toimintaa koskevat ehdot ja kiellot tulisi kirjata siten, että niiden noudattaminen on helppo todentaa itujen alkutuotantopaikan tarkastuksilla. Hallintolain mukainen muutoksenhakuohje on liitettävä hyväksymispäätökseen. Hyväksymishakemuksen sisällöstä säädetään elintarvikehygieniasta annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (318/2021), jäljempänä *MMM:n elintarvikehygienia-asetus*.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos itujen alkutuotantopaikka on hyväksytty ehdollisesti, hyväksymispäätöksessä on oltava 1 momentissa edellytetyt tiedot soveltuvin osin. Ehdollisen hyväksynnän perusteet ja määräaika on käytävä ilmi päätöksestä. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 148 artiklan 4 kohta koskee hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen ehdollista hyväksymistä, mutta on tarkoituksenmukaista, että ehdollinen hyväksyntä on mahdollinen myös itujen alkutuotantopaikkojen osalta.

Pykälän sisältö oli pääosin jo aiemmassa lainsäädännössä.

3 § Hyväksymistä edellyttävän elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskeva päätös

Elintarvikehuoneiston hyväksymisestä säädetään elintarvikelain 11 §:ssä. Asetuksessa säädetään elintarvikehuoneiston hyväksymispäätöksen sisällöstä siltä osin, kun se ylittää hallintolain (434/2003) 44 §:n vaatimukset. Päätöksestä on käytävä ilmi, onko kyseessä ensihyväksyminen vai olennaisen muutoksen hyväksyminen samoin kuin se, onko kyseessä liikkuva elintarvikehuoneisto. Päätökseen on kirjattava muun muassa toimintaa koskevat ehdot ja kiellot samoin kuin EU-lainsäädännöstä saatujen mukautusten ja poikkeusten hyödyntäminen sillä tarkkuudella, että niiden noudattaminen on helppo todentaa elintarvikehuoneiston tarkastuksissa. Myös mahdolliset toimintojen ajallista erottamista koskevat ehdot on kirjattava. Hallintolain mukainen muutoksenhakuohje on liitettävä hyväksymispäätökseen. EU-lainsäädännöistä saaduista mukautuksista säädetään MMM:n elintarvikehygienia-asetuksessa.

Hyväksytyjen elintarvikehuoneistojen ehdollisesta hyväksymisestä säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 148 artiklan 4 kohdassa. Pykälän 2 momentissa säädetään, että jos elintarvikehuoneisto on hyväksytty ehdollisesti, hyväksymispäätöksessä on oltava 1 momentissa edellytetyt tiedot soveltuvin osin. Ehdollisen hyväksynnän perusteet ja määräaika on käytävä ilmi päätöksestä.

Pykälän sisältö oli pääosin jo aiemmassa lainsäädännössä.

3 luku Lihantarkastus ja siihen liittyvät toimenpiteet

Lihantarkastus määritellään elintarvikelain 5 §:n 2 momentin 16 kohdassa ja sillä tarkoitetaan *ante mortem* ja *post mortem* -tarkastuksia. *Ante mortem* ja *post mortem* -tarkastukset on puolestaan määriteltä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 17 artiklan c ja d kohdassa. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen II III jakson mukaisten elintarvikeketjutietojen todentaminen sisältyy *ante mortem* -tarkastukseen.

4 § Teurastamon ja poroteurastamon henkilökunta

Elintarvikelain 5 §:n määritelmien mukaan teurastamo ei kata poroteurastamoita, jonka vuoksi pykälän otsikossa mainitaan teurastamon lisäksi myös poroteurastamo.

Pykälän 1 momentin mukaan Ruokavirasto voi sallia, että teurastamon henkilökunta avustaa siipikarjan ja jäniseläinten lihantarkastuksessa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/625 18 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Edellä mainitussa 3 kohdassa ei eritellä tehtäviä, joissa teurastamon henkilökunta voi avustaa. Siten Ruokavirasto voi sallia, että teurastamon henkilökunta avustaa virkaeläinlääkärinä tai virallista avustajana *ante mortem* ja *post mortem* -tarkastuksissa, jos henkilökunta täyttää sekä edellä mainitun asetuksen 18 artiklan 3 kohdan ehdot että komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 14 artiklan vaatimukset. Teurastamon henkilökunnan rooli on kuitenkin aina avustava, minkä vuoksi teurastamon henkilökunta ei voi itsenäisesti tehdä *ante mortem* tai *post mortem* -tarkastuksia.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että aluehallintovirasto voi sallia, että poroteurastamoiden henkilökunta avustaa virkaeläinlääkärinä poron *post mortem* -tarkastuksessa komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisesti. *Post mortem* -tarkastuksessa avustaminen koskee ruoansulatuskanavan tiettyjen elinten (vatsaontelon elimet pois lukien maksa ja munuaiset, sekä sukuelimet ja utareet) tarkastamista. Edellytyksenä avustamiselle on se, että kyseiset henkilöt ovat suorittaneet hyväksytysti tehtävän edellyttämän koulutuksen.

Edellä mainitut poikkeukset on ilmoitettu komission TRIS-järjestelmään numerolla 2019/264/FIN.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

5 § Pienteurastamoiden *post mortem* -tarkastuksen poikkeukset

Tällä pykälällä otetaan käyttöön komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 mahdollistamat poikkeukset koskien virkaeläinlääkärin läsnäoloa teurastuksen aikana sekä *post mortem* -tarkastuksen ajankohtaa sellaisissa pienteurastamoissa, joiden vuosittaiset teurastusmäärät ylittävät edellä mainituissa asetuksissa määritellyt enimmäisteurastusmäärät.

Komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 7 artiklassa ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 13 artiklassa on annettu mahdollisuus poiketa teurastuksen aikaisesta virkaeläinlääkäriin läsnäolosta tai *post mortem* -tarkastuksen ajankohdasta sellaisissa pienteurastamoissa ja pienissä riistan käsittelylaitoksissa, joissa teurastetaan enintään 1 000 eläinyksikköä sorkka- ja kavioeläimiä tai 150 000 siipikarjaan, jäniseläimiin taikka luonnonvaraiseen pienriistaan kuuluvaa yksilöä vuodessa. Asetusten mukaan edellä mainittuja enimmäisteurastusmääriä voidaan nostaa kansallisella lainsäädännöllä edellyttäen, että pienteurastamoissa teurastettujen ja pienissä riistan käsittelylaitoksissa käsiteltyjen eläinten yhteenlaskettu määrä ei teurastusmäärien noston jälkeenkään ylitä viittä prosenttia jäsenvaltiossa tuotetun tuoreen lihan kokonaismäärästä joko kyseisten eläinlajien, kaikkien sorkka- ja kavioeläinten, kaiken siipikarjan taikka kaikkien lintujen ja jäniseläinten osalta.

Pykälässä säädetään, että Ruokavirasto voi pienteurastamon hakemuksen perusteella ottaa käyttöön edellä mainitut poikkeukset myös pienteurastamossa, jossa teurastetaan vuosittain enintään 3 000 eläinyksikköä sorkka- ja kavioeläimiä tai 200 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua.

Pienteurastamo on määritelty komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 2 artiklan 17 kohdassa sellaiseksi teurastamoksi, jossa teurastetaan ainoastaan osan työpäivää tai koko työpäivän ajan, mutta ei viikon jokaisena työpäivänä.

Eläinyksiköihin sovelletaan eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1099/2009 17 artiklan 6 kohdan muuntokertoimia, lukuun ottamatta pieniä märehitjiä ja pieniä hirvieläimiä, joiden muuntokertoimet on määritelty komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 7 artiklan 2 kohdassa ja komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 13 artiklan 3 kohdassa. Muuntokertoimet ovat täysikasvuisille nautoille ja hevosille 1 eläinyksikkö, muille nautaeläimille 0,50 eläinyksikköä, sioille (elopaino yli 100 kg) 0,20 eläinyksikköä, muille sioille 0,15 eläinyksikköä sekä pienille märehitjille ja pienille (alle 100 kg) hirvieläimille 0,05 eläinyksikköä. Muun suurriistan kuin pienten hirvieläinten muuntokerroin on 0,2.

Tämä kansallinen poikkeus on ilmoitettu komission TRIS-järjestelmään numerolla 2019/264/FIN.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

6 § Raadonavaus

Pykälässä säädetään, että virkaeläinlääkäri on tehtävä raadonavaus teurastamossa ja poroteurastamossa itsestään kuolleille eläimille sekä kuljetuksen aikana kuolleille eläimille. Raadonavaus on tehtävä myös eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä lopetetuille eläimille. Siipikarjasta ja tarhatuista jäniseläimistä ei tarvitse tutkia kaikkia eläimiä, vaan edustavan otoksen tutkiminen riittää.

Raadonavauksessa voidaan saada tietoa paitsi avattavan eläimen, myös saman teurastuserän tai samassa kuljetuksessa olleiden eläinten terveydentilaan tai hyvinvointiin liittyvistä ongelmista. Nämä tiedot voivat olla tarpeen *ante mortem* ja *post mortem* -tarkastuksissa. Raadonavauksen säilyttäminen säädösten tasolla on siten edelleen tarpeellinen.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

7 § Elintarvikeketjutietojen toimittamista koskeva poikkeus

Pykälässä säädetään elintarvikeketjutietojen toimittamista koskevasta kansallisesta poikkeuksesta.

Elintarvikeketjutiedoilla tarkoitetaan Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen II III jaksossa määriteltyjä elintarvikeketjua koskevia tietoja, jotka lähetetään teurastamoon etukäteen tai virkaeläinlääkärin luvalla teuraseläinten mukana.

Pykälässä säädetään, että elintarvikeketjutiedot voidaan pienteurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin luvalla säilyttää pienteurastamon yhteydessä olevalla alkuperätilalla siellä kasvatettujen eläinten osalta. Näitä elintarvikeketjutietoja ei siten tarvitse toimittaa pienteurastamoon. *Ante mortem* -tarkastuksen tekevä virkaeläinlääkäri voi todentaa tiedot alkuperätilalla, ja jos hän havaitsee niissä *post mortem* -tarkastukseen ja lihan elintarvikekelpoisuuteen vaikuttavia seikkoja, hänen on ilmoitettava niistä *post mortem* -tarkastuksen tekeväälle virkaeläinlääkärille. Tämä elintarvikeketjutietojen säilyttämistä koskeva poikkeus ei poista teurastamotoimijan velvollisuutta arvioida elintarvikeketjutiedot Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen II III luvun edellyttämällä tavalla ja ilmoittaa poikkeavuuksista virkaeläinlääkärille.

Tämä poikkeus on ilmoitettu komission TRIS-järjestelmään numerolla 2011/304/FIN.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

8 § Rekisteröinnin puutteista ilmoittaminen

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen II II jakson 3 kohdassa veloitetaan toimija ilmoittamaan virkaeläinlääkärille muun muassa eläinten tunnistamista koskevista ongelmista. MMM:n elintarvikehygieniasetuksen 51 §:n mukaan teurastamo- ja poroteurastamotoimijan on annettava virkaeläinlääkärille kirjallinen selvitys silloin, kun rekisterikyselyssä on tehty virhe tai korvamerkit taikka muut eläinten merkinnät eivät täytä lainsäädännön vaatimuksia. Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 43 artiklan 1 kohdan mukaan eläimet, joita ei voida tunnistaa, on lopetettava ihmisravinnoksi kelpaamattomina ja tarvittaessa alkuperätilalle on tehtävä virallisia tarkastuksia.

Pykälässä säädetään, että silloin kun virkaeläinlääkäri toteaa eläinten merkitsemistä tai rekisteröintiä koskevia puutteita taikka saa tiedon niistä teurastamo- tai poroteurastamotoimijalta, hänen on ilmoitettava puutteista viipymättä aluehallintovirastolle.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

9 § Tarhatun riistan *ante mortem* -tarkastusta koskevat poikkeukset

Pykälän 1 momentissa hyödynnetään komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 6 artiklan 5 kohdan mahdollisuutta tehdä tarhatun riistan *ante mortem* -tarkastus alkuperätilalla tietyin edellytyksin 28 vuorokautta ennen teurastusta. Poikkeus koskee vain *ante mortem* -tarkastuksen voimassaoloajan pidentämistä. Eläimet on kuljetettava alkuperätilalta teurastamoon, jossa niille tehdään normaali *post mortem* -tarkastus. Poikkeusta voi hyödyntää alkuperätilaa kohden enintään 50 eläimelle vuodessa. Alkutuotannon toimija saa toimittaa kyseisen tarhatun riistan lihan ainoastaan suoraan kuluttajalle tai paikallisille vähittäisliikkeille, jotka toimittavat lihan suoraan lopulliselle kuluttajalle.

Pykälän 2 momentissa otetaan käyttöön komission delegoidun asetuksen (EU) 2019/624 12 artiklan 1 kohdan b alakohdan mahdollisuus jättää *ante mortem* -tarkastus tekemättä 1.5.–30.9. välisenä aikana sellaisille yksittäisille poroille, jotka asettuvat viljelyksille tai pihaille ja joita ei saada kiinni eikä palaamaan niiden luontaisille laidunalueille ja jotka lopetetaan ampumalla.

Poikkeusten hyödyntäminen on ilmoitettu komission TRIS-järjestelmään numerolla 2019/264/FIN.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

10 § *Post mortem* -tarkastukseen liittyvät toimenpiteet

Pykälässä säädetään sellaisista *post mortem* -tarkastuksen perusteella tehtävistä ruhojen ja elinten hylkäyksistä, joista ei ole säädetty EU-lainsäädännössä.

Komission täytäntöönpanoasetuksessa (EU) 2019/627 säädetään *ante mortem* ja *post mortem* -tarkastuksista johtuvista toimenpiteistä. Kyseisen asetuksen 43 artiklan 3 kohdassa määrätään eläin lopetettavaksi silloin kun siinä todetaan *ante mortem* -tarkastuksessa sairauden tai kuihtumisen oireita tai muita seikkoja, jotka tekevät lihan ihmisravinnoksi kelpaamattomaksi. Asetuksen 45 artiklassa puolestaan säädetään *post mortem* -tarkastuksen perusteella tehtävistä hylkäyksistä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ruho ja elimet on hylättävä silloin, kun *post mortem* -tarkastuksessa todetaan jokin sellainen seikka, jonka perusteella eläin olisi pitänyt hylätä jo *ante mortem* -tarkastuksen perusteella. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi eläimen tunnistamiseen tai lääkkeiden varoaikoihin liittyvät ongelmat.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädetään eläimen teurastuksesta lääkkeen varoajan aikana. Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014), jäljempänä *lääkitsemislaki*, 12 §:n 2 momentin mukaan varoajana teurastaminen on rajoitettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 853/2004 liitteen III I jakson VI luvun mukaisesti hätäteurastettaviin eläimiin. Estrogeenia, androgeenia, gestageenia tai beeta-agonisteja sisältävillä valmisteilla hoidettua eläintä ei kuitenkaan saa teurastaa lääkkeen varoajana, joten tällainen eläin on aina hylättävä jo *ante mortem* -tarkastuksessa.

Lääkitsemislain 12 §:n 3 momentin mukaan varoajan aikana hätäteurastetun eläimen liha voidaan hyväksyä *post mortem* -tarkastuksessa vain, jos liha on mahdollista tutkia eläinlääkkeen jäämien varalta ja se voidaan tutkimuksen tuloksen perusteella hyväksyä *post mortem* -tarkastuksessa. Edellytyksenä on se, että Ruokavirastossa on menetelmä kyseisen lääkeaineen toteamiseksi. Tutkimusta ei kuitenkaan edellytetä silloin kun hätäteurastettua eläintä on lääkitty sellaisilla komission asetuksen (EU) N:o 37/2010 liitteen taulukossa 1 luetelluilla lääkeaineilla, joiden jäämille ei edellytetä MRL-arvoa, koska kyseisten aineiden ei katsota aiheuttavan vaaraa ihmisen terveydelle. Ruokavirasto pitää ajantasaista listaa kyseisistä lääkeaineista.

Aiemmasta lainsäädännöstä poiketen pykälässä ei siten enää mahdollisteta eläimen ns. normaalia teurastusta silloin, kun sitä on lääkitty sellaisilla komission asetuksen (EU) N:o 37/2010 liitteen taulukossa 1 luetelluilla lääkeaineilla, joiden jäämille ei edellytetä MRL-arvoa ihmisen terveyden suojelemiseksi. Lääkitsemislain 12 §:n 2 momentin mukaan lääkkeen varoajana voidaan tehdä ainoastaan hätäteurastus.

Pykälän 2 momentissa säädetään kotieläiminä pidettävien sorkka- ja kavioläimien, tarhatun riistan ja luonnonvaraisen riistan elinten hylkäyksistä. Säännös perustuu tutkimustuloksiin, joiden mukaan tiettyjen eläinlajien elinten on todettu sisältävän raja-arvot ylittäviä määriä raskasmetalleja. Koska uudempien tutkimusten mukaan hevosen maksojen kadmium-pitoisuudet ovat laskeneet alle raja-arvojen, 2 momentin 1 kohdassa sallitaan alle viisivuotiaiden hevosten maksojen käyttö elintarvikkeena, sen sijaan että kaikenikäisten hevosten maksat tulisi hylätä. Kaikenikäisten hevosten munuaiset on kuitenkin edelleen hylättävä. Tämä säännös täydentää komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 45 artiklan i ja j alakohtia.

Hevosen maksojen hylkäämistä koskevaa lievennystä ja varoaikana teurastettavia eläimiä koskevaa tiukennusta lukuun ottamatta muu pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

11 § Leimasinten säilytys ja ruhojen leimaus

Pykälän 1 momentissa säädetään, että terveysmerkkileimasimet on säilytettävä virkaeläinlääkäriin valvonnassa siten, että niitä ei voi käyttää ilman virkaeläinlääkäriin lupaa. Vaatimus koskee ainoastaan käsikäyttöisiä leimasimia, ei automaattisia leimauslaitteita. Aiemmasta lainsäädännöstä poiketen momentissa ei enää ole viittausta sileälastaisten lintujen tunnistusmerkkileimasimiin, koska EU-lainsäädäntö ei edellytä sileälastaisten lintujen ruhojen leimaamista. Vaikka leimaamista ei edellytetä, *post mortem* -tarkastuksessa hyväksytyt ja ehdollisesti hyväksytyt sileälastaisten lintujen ruhot on merkittävä selvästi.

Pykälän 2 momentin mukaan ruhoa ei saa leimata ennen kuin *post mortem* -tarkastuksessa hylätyt osat on poistettu.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

12 § Hyväksytyin lihan erityiset käsittelyvaatimukset

Pykälässä säädetään lihantarkastuksessa hyväksytyille lihalle määrättävistä erityisistä käsittelyvaatimuksista. Lihalle tehtävien käsittelyjen tarkoitus on varmistaa elintarviketurvallisuus.

Pykälän 1 momentin mukaan virkaeläinlääkäriin on aina määrättävä liha kuumennettavaksi tai pakastettavaksi, jos hän ei katso lihan kelpaavan elintarvikkeeksi ilman näitä käsittelyjä.

Pykälän 2 momentissa säädetään käsittelyjen toteuttamisesta. Silloin kun lihalle määrätty käsittely on kuumennus, liha tai sitä sisältävät valmisteet on kuumennettava kauttaaltaan vähintään 70°C:seen. Kuumentaminen voidaan tehdä ainoastaan Suomessa sijaitsevassa lihavalmisteiden valmistukseen hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa, ja pakastaminen voidaan tehdä vain Suomessa sijaitsevassa lihan pakastamiseen hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa. Lihon pakastamisessa on noudatettava pakasteista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (818/2012) säännöksiä.

Pykälän 3 momentissa säädetään lihan kuumennusvaatimuksesta muun muassa silloin, kun lihassa on tai siinä voi olla salmonellabakteeri. Momentin 1 kohdassa säädetään kuumennusvaatimuksesta lihalle, joka on peräisin eläimestä sellaiselta pitopaikalta, johon on salmonellatartunnan toteamisen tai sen epäilyn vuoksi kohdistettu päätös taudin leviämisen estämiseksi. Kuumennusvaatimus ei kuitenkaan koske lihaa, joka on peräisin eläimestä pitopaikan sellaisesta epidemiologisesta yksiköstä, joka on todettu salmonellatartunnasta vapaaksi ja jolle aluehallintovirasto on myöntänyt poikkeusluvan edellä mainitun päätöksen sisältämään kieltoon viedä eläimiä pois pitopaikasta. Poikkeuslupa mahdollistaa, että salmonellavapaista epidemiologista yksiköistä peräisin olevat eläimet voidaan teurastaa normaalijärjestelyin eikä niiden lihaa ole tarpeen määrätä kuumennettavaksi. Salmonellatartunnan vuoksi tehtävästä päätöksestä taudin leviämisen estämiseksi ja siihen myönnettävistä poikkeusluvista säädetään zoonooseista annettavassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (316/2021), jäljempänä *MMM:n zoonoosiasetus*, 28, 29 ja 32 §:ssä.

Pykälän 3 momentin 2 kohdan mukaan liha on määrättävä kuumennettavaksi silloin, kun bakteriologisessa tutkimuksessa todetaan salmonella muusta kuin steriilistä lihaksen sisältä otetusta näytteestä. Jos salmonella todetaan steriilistä lihaksen sisältä otetusta näytteestä, kyseisellä eläimellä on yleisinfektio ja liha on hylättävä lihantarkastuksessa komission täytäntöönpanoasetuksen (EY) N:o 2019/627 45 artiklan mukaisesti.

Pykälän 3 momentin 3 kohdassa säädetään lihan kuumennusvaatimuksesta silloin, kun salmonella-tutkimuksen tulokset eivät ole käytettävissä teurastamoon toimitetuilla, salmonellavalvontaohjelman piiriin kuuluvilla linnuilla ja silloin, kun lintuerässä on todettu salmonellabakteeri. Salmonellavalvonnasta ja siihen liittyvistä tutkimuksista säädetään MMM:n zoonosiasetuksessa. Kana-, broileri- ja kalkkunaparvet, emoparvet mukaan lukien, on tutkittava salmonellan varalta kolmen viikon sisällä ennen teurastusta ja näytteiden tutkimustulosten tulee olla teurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin tiedossa ennen lintujen toimittamista teurastamoon. Ainoa poikkeusmahdollisuus kolmen viikon aikarajasta on sellaisilla broileriparvilla, joita kasvatetaan yli 81 vuorokautta ja sellaisilla kalkkunaparvilla, joita kasvatetaan yli 100 vuorokautta. Jos tällaisesta parvesta toimitetaan toistuvasti pieniä määriä lintuja teurastettaviksi sellaiseen teurastamoon, jossa teurastetaan enintään 150 000 lintua vuodessa, ensimmäisen teurastuskerran jälkeen parven seuraavat näytteet voidaan ottaa kuuden viikon välein. Jos salmonellavalvonnan piirissä olevan lintuparven salmonellatutkimuksen tuloksia ei ole käytettävissä tai edellä mainittuja aikarajoja ei ole noudatettu, lintuparveen suhtaudutaan samoin kuin salmonellaposiitiviseen lintuparveen.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä lukuun ottamatta selkeytystä, että salmonellan osalta vain kuumennus on mahdollinen, ja lisäksi, että liha voidaan pakastaa vain lihan pakastamiseen hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa.

13 § Erityisesti käsiteltäväksi määrätyn lihan merkintävaatimukset

Pykälässä säädetään 12 §:n mukaisesti kuumennettavaksi tai pakastettavaksi määrätyn lihan merkinnöistä.

Pykälän 1 momentissa säädetään lisämerkkien sisällöstä sekä lisämerkkien koosta. Kuumennettavaksi määrätty liha on merkittävä lisämerkinnällä KUUMENNUS ja pakastettavaksi määrätty lisämerkinnällä PAKASTUS. Kirjainten on oltava vähintään 1,5 cm korkeita isoja kirjaimia.

Pykälän 2 momentissa säädetään lisämerkintöjen paikasta. Silloin kun lisämerkintä laitetaan ruhoon tai sellaisiin ruhon osiin, joissa on terveystimerkki, lisämerkintä on laitettava terveystimerkin välittömään läheisyyteen. Pakatun tai käärityn lihan lisämerkintä on laitettava kääreessä tai pakkauksessa olevan tunnistusmerkin välittömään läheisyyteen. Lisämerkintöjen on oltava helposti tarkistettavissa myös lihan kuljetuksen ja säilytyksen aikana.

Pykälän 3 momentissa selvennetään, että lisämerkintää ei käytetä enää sen jälkeen, kun liha tai siitä valmistettu tuote on pakastettu tai kuumennettu.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

14 § Lihantarkastuksesta annettavat tiedot

Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 39 artiklan 2 kohdassa on säädetty muun muassa mitä tietoja virkaeläinlääkärin on annettava teurastamotoimijalle ja alkutuotannon toimijalle. Pykälän 1 momentissa säädetään, että edellä mainitun asetuksen 39 artiklassa lueteltujen tietojen lisäksi virkaeläinlääkärin on toimitettava elintarvikelain 42 §:ssä tarkoitettulle asianosaiselle (yleensä teurastamo- tai poroteurastamotoimija) tiedot *ante mortem* -tarkastuksessa hylätyistä eläimistä ja *post mortem* -tarkastuksessa hylätystä lihasta sekä hylkäysten perusteet samoin kuin lihalle määrättyt erityiset käsittelyt. Lihantarkastus katsotaan päättyneeksi, kun eläin hylätään teurastamossa tai poroteurastamossa tehtävässä *ante mortem* -tarkastuksessa tai kun *post mortem* -tarkastuksen jälkeen

liha hyväksytään käytettäväksi elintarvikkeena taikka se hylätään. Edellä mainittu ei koske alkuperätilalla tehtyjä *ante mortem* -tarkastuksia, koska eläintä ei hylätä, vaikka sitä ei tarkastuksessa hyväksyttäisi teurastettavaksi.

Pykälän 2 momentissa säädetään kirjalliseen lihantarkastuspäätökseen kirjattavista tiedoista. Elintarvikelain 42 §:n mukaan kirjallinen lihantarkastuspäätös annetaan vain pyynnöstä. Koska laissa ei säädetä lihantarkastuspäätöksen sisällöstä, siitä on tarpeen säätää asetuksella. Lihantarkastuspäätöstä koskevasta muutoksenhausta säädetään elintarvikelain 75 §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädetään virkaeläinlääkärin velvollisuudesta varmistaa, että teurastamo- tai poroteurastamotoimija toimittaa alkutuotannon toimijalle 1 momentissa tarkoitettua lihantarkastusta koskevat tiedot sekä kirjallisen lihantarkastuspäätöksen tiedot silloin, kun teurastamo- tai poroteurastamotoimija on elintarvikelain 42 §:n mukainen asianosainen. MMM:n elintarvikehygieniasetuksessa säädetään teurastamo- tai poroteurastamotoimijan velvollisuuksista koskien lihantarkastustietojen toimittamista alkutuotannon toimijalle.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä.

15 § Virallisen valvonnan kirjaaminen

Komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2019/627 39 artiklan 1 kohdassa säädetään, että virkaeläinlääkärin on kirjattava 7–38 artiklojen mukaiset virallisen valvonnan tulokset. Edellä mainituissa artikloissa olevia kirjattavia asioita ei saa toistaa kansallisessa lainsäädännössä. Siten pykälän 1 momentissa säädetään kirjaamisvelvoitteista vain sellaisten asioiden osalta, joista ei ole säädetty EU-lainsäädännössä. Momentin sisältämät kansalliset kirjaamisvelvoitteet vastaavat aiempaa lainsäädäntöä.

Pykälän 2 momentissa säädetään kirjausten säilytysajoista. Vaikka julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain (906/2019) mukaan riittää, että säilytysajat määritellään arkistonmuodostamissuunnitelmassa, tiettyjen lihantarkastusta koskevien tietojen säilytysajoista säätäminen on katsottu tarpeelliseksi. Tiedot, jotka liittyvät eläimestä tilittävään hintaan samoin kuin raadonavausten tiedot on siten säilytettävä kuuden vuoden ajan. Kumotun lihantarkastuksesta annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 590/2014 mukaan virkaeläinlääkärin lihantarkastus- ja todentamiskirjanpitoa oli säilytettävä 10 vuoden ajan. Kumotussa lihantarkastusasetuksessa 2/2020 aikarajasta oli luovuttu, mutta jälkepäin on tullut ilmi, että tiettyjen tietojen osalta säilytysajasta on tarpeen säätää asetuksella. Tässä asetuksessa säilytettäväksi määrättyjen asioiden määrä on kuitenkin suppeampi kuin asetuksessa 590/2014.

16 § Lihantarkastusyhteenveto

Pykälän 1 momentissa säädetään, että teurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin on lähetettävä kuukausi- ja vuosiyhteenvedet lihantarkastuksesta Ruokavirastoon. Tämä koskee paitsi Ruokavirastoon virkasuhteessa olevia virkaeläinlääkäreitä, myös palkkioperusteisia virkaeläinlääkäreitä, samoin kuin kunnan palveluksessa olevia virkaeläinlääkäreitä, silloin kun Ruokavirasto ostaa lihantarkastuspalvelut kunnalta. Poroteurastamossa toimivan virkaeläinlääkärin on 2 momentin mukaisesti laadittava ja toimitettava vastaavat tiedot aluehallintovirastolle, jonka puolestaan on toimitettava vuosiyhteenveto Ruokavirastolle.

Pykälässä ei enää säädetä teurastamon ulkopuolella tehtävistä *ante mortem* -tarkastuksista ilmoittamisesta, koska tällä hetkellä ei ole kattavaa järjestelmää tiedon keräämiseksi muilta kuin Ruokaviraston palveluksessa olevilta virkaeläinlääkäreiltä.

Pykälän 3 momentin mukaan Ruokaviraston on julkaistava vuosittain koonnos lihantarkastuksesta.

Pykälän sisältö oli jo aiemmassa lainsäädännössä

4 luku Voimaantulo

17 § Voimaantulo

Asetus tuli voimaan samanaikaisesti elintarvikelain kanssa 21.4.2021. Asetuksella kumotaan lihantarkastuksesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (2/2020).